

да Северного Пичерноморья» (1984), «Формирование градостроительной культуры юга Украины: Материалы к Своду памятников истории культуры народов СССР» (1986), «Енциклопедія архітектурної спадщини України: тематичний словник багатотомового видання (1995)», «Зодчі України кінця XVIII – початку XX століть: Біографічний довідник» (1999), «Архітектура і монументальне мистецтво: Терміни та поняття» (2002) тощо.

Радогуз С.А.
НТУ «ХП»

ВНЕСОК ДИРЕКТОРА ХПТІ В.Л. КІРПІЧОВА В ОРГАНІЗАЦІЇ ЗАМОЩЕННЯ БРУКІВКОЮ КАПЛУНІВСЬКОЇ ВУЛИЦІ НАПРИКІНЦІ ХІХ СТ.

Положення про відкриття Харківського практичного технологічного інституту було затверджено 16 квітня 1885 р. Директором новоствореного закладу призначено професора Санкт-Петербурзького практичного технологічного інституту Віктора Львовича Кірпічова. Йому ж доручили здійснити необхідні заходи щодо відкриття інституту.

Облаштування інституту стало складним і копітким процесом. Будь-яке рішення потребувало затвердження згори, які в свою чергу затягувалися на місяці. Кошти на потреби інституту доводилося виборювати. З метою хоч-якось прискорити процес, В.Л. Кірпічов часто намагався обійти певні регламентації. Однак, в умовах повсюдної бюрократії це іноді приводило до ще більших складнощів. Яскравою ілюстрацією цього став затяжний процес замощення бруківкою Каплунівської вулиці.

Каплунівська вулиця (нині – Червонопрапорна) в 70-х рр. ХІХ ст. відходила від вулиці Німецької (у наш час – Пушкінська). На той час вулиця Німецька завершалася саме на цьому розі. Після відкриття технологічного інституту Каплунівська вулиця почала слугувати єдиним шляхом від нового навчального закладу до міста. У зв'язку з тим, що до відкриття ХПТІ вулиця завершувалася пустирем, її стан був вкрай занедбаним. Лише незначну частину вулиці було замощено старою бруківкою. Восени та навесні, під час дощової погоди Каплунівська ставала практично непрохідною. Тобто, у негоду інститут фактично втрачав єдине своє сполучення з містом.

За таких обставин, неможливо було й говорити про нормальне відвідування занять студентами. Відразу ж після відкриття інституту було порушено питання щодо заощення бруківкою Каплунівської вулиці. В.Л. Кірічов особисто спілкувався з цього приводу із міським головою І.О. Фесенком. Однак, останній виключив можливість заощення вулиці бруківкою за міський рахунок, натомість запропонувавши використати з цією метою частину коштів, зібраних містом для технологічного інституту.

8 жовтня 1885 р. В.Л. Кірічов написав листа очільнику Харківського навчального округу, де виклав сутність справи і попросив дозволу використати кошти інституту. У своєму поданні, директор поміж іншим повідомив, що зробив попередні розрахунки, за якими на означену роботу необхідно 5400 крб. Того ж дня вчений повідомив міського голову, що зробив необхідне клопотання, і просив розпочати роботи, не чекаючи офіційного дозволу. Віктор Львович розумів, що дозвіл буде надано. Проте, потрібну роботу необхідно було виконати до початку осінньої негоди. Однак, без виділення коштів міський голова не поспішав робити відповідних розпоряджень.

Лише 20 листопада 1885 р. очільник навчального округу надав відповідь та повідомив В.Л. Кірічова, що міністр дозволив використати 5400 крб. на облаштування проїзду до інституту. Здавалося, проблему майже вирішено. Однак 29 листопада того ж року очільник Харківського навчального округу написав Віктору Львовичу, що до нього звернувся міський голова з проханням на додаткову асигнацію коштів. Згідно кошторису, розробленого міським інженером, відповідна робота мала коштувати 7699 крб. 25 коп. Це сталося тому, що до кошторису включили також заощення частини Каплунівської площі. Звичайно, ця робота не мала жодного стосунку до технологічного інституту. Однак, міський голова категорично відмовився дати розпорядження про заощення лише проїжджої частини вулиці, так само як і розпочинати роботи раніше, ніж необхідні кошти будуть виділені в повній мірі.

22 лютого 1887 р. В. Л. Кірічов знову звернувся до очільника навчального округу з проханням надати додаткові асигнування, вказуючи, що восени до інституту можна дістатися лише пішки, і про вже був випадок грабунку одного зі службовців інституту, що повертався додому. Проте, міністерство надало дозвіл лише 4 квітня 1887 р.

Отже, вирішення звичайної господарської справи затягнулося більше, ніж на півтора року. Втім, від регламентації організаційних процесів при інституті нікуди не можна було подітися. Ними було пронизано вирішення будь-якого, навіть дрібного питання. В.Л. Кірпічову як директору ХПТІ необхідно було їх вирішувати. Проте, історія навчального закладу довела, що незважаючи на бюрократичний спротив, це йому успішно вдавалося.

Стаднік В.Ю.
НТУ «ХП»

ВНЕСОК У РОЗВИТОК ХІМІЧНОЇ НАУКИ КАФЕДРИ ХІМІЧНОЇ ТЕХНІКИ ТА ПРОМИСЛОВОЇ ЕКОЛОГІЇ НТУ «ХП»

Важливе місце у науковому доробку НТУ «ХП» посідають вчені-хіміки, не винятком є і досягнення кафедри хімічної техніки та промислової екології (ХТПЕ). Вивчення історії наукових досягнень вчених має надзвичайно важливе значення для кожного випускника не тільки цієї кафедри, але і всього університету.

Історія кафедри хімічної техніки та промислової екології (раніше кафедра механічного устаткування хімічних виробництв) розпочалася 18 жовтня 1946 року у складі факультету технології неорганічних речовин Харківського хіміко-технологічного інституту. Першим завідувачем кафедрою був призначений доцент Цейтлін А.Н.

З 1962 року на кафедрі організується навчальна лабораторія, що складалася із стендів фільтрувального, теплообмінного, холодильного устаткування і стенду дослідження напруги в елементах хімічної апаратури, що надало можливість як студентам, так і викладачам займатися науковою діяльністю. Так, наприклад, Павленко Валерій Федорович отримав не один патент пов'язаний з розробкою теплообмінного апарату, а нинішній завідуючий кафедрою Шапорев Валерій Павлович (випускник 1966 року) займався засобами отримання окислів магнію, барію, кальцію, карбоната кальцію та ін.

Протягом існування кафедра розширила напрями підготовки фахівців. Якщо спочатку існувала лише одна спеціальність – «Машини і апаратури».